אחיכם אלו בעלי מקרא. שאינם יודעים דינים והוראות כי אם על פי בעלי גמרא, שואלים אלו בעלי משנה שסבורים לידע כמו בעלי גמרא ואינם יודעים בירור הדבר "מנדיכם" אלו ע"ה שנוגעים ת"ח, ושמא תאמר אבד סברן ת"ל וגרתה בשמחתכם" ישראל ישמחו ושונאי טוכניים יבושו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. אין דלא גרסי לא שאבדו משום דבאבידה ליכא כפל ויש לישב שכך מוטן הנפקד ואחר כך נמצא הנגב לו נמי אלו יודעים שנגנבו מתוך ביתו אך אין אלו יודעים אם פשע לו שאבדו שאלו יודעין שנאבד ממנו אך לא ידעינן אם על ידי גניבה לו על ידי דבר אחר:

נגנבו. ה"ה אם אמר פשעתי שהכפל שלו כדאמר בגמרא מנו דלא בעי פטר נפשיה בגניבה אלא אורחא דמילתא נקט שנגנבו שהוא רגילות לטמון דבר שהוא פטור אע"פ שהוא רוצה לגלם וריב"ן פי' דמתני' נמי ה"פ דהנפקד אומר שנגנבו בפשיעה ולא רצה ליטבע היינו ולא רצה ליטבע ונשקר: **כגון** פירות דקל דעבידי דאתו. וא"ת והכא אפילו לו עבידי דאתו הילך יקנה הכפל במשות שגילם והלא משות אינן קיימות אלא למיקם עליה במי שפיכא ומוד מלי קפריך בסמוך מי יימר דמיגנבא והלא כשגילם כבר ענבה והוא"ל מי יימר דנגנבה פירוש שכבר ענבה שמא נאבדה ויש לומר דהמקשה סבר דבשעת מציאה הקנה לו הפרה לקנות הכפל כשיבא ואע"ג דבפרק מי שמת (ב"מ דף קמז:) אמרי' דבדקל לפירות אפילו רבנן מודו דקני הייט משום דעבידי דאתו אבל הכא דלא עבידו דאתא אפילו לר' מאיר לא קני ומקשה דבפ' השולח (גיטין מב: ומס) מיבעיא לן בעבד שמכרו רבו לקנס דדילמא אפילו לר' מאיר לא יוציל משום דלא עבידא דאתי דמעבד לו דילמא אפילו לרבנן יוציל משום דהא קאי עבדא והוי בדקל לפירותיו והכא פשיעא ליה דלא מהני פרה לכפילא ואפילו לר"מ וי"ל דשמא התם שכיח טפי מהכא לא נמי הכא פריך אם תימלי לומר בעבד שמכרו רבו לקנס דלא מהני לר"מ ומשני נעשה כאומר לו לכשתגנב ותשלמני הרי פרתי קטיה לך מעכשיו שנוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא:

מנדיכם אלו ע"ה. שת"ח שטוחין ומתועבין להן כגדה: **שמא תאמר אבד סברן**. שלא יהיו כסיב"ל דמשמע שהם לומרים אבל אין הדבר כן: **ת"ל וגרתה בשמחתכם**. ולא נאמר וגרתה בשמחתכם כך אמר הגביה אני ואחיכם שונאיכם ומנדיכם טוענ גרתה בשמחתכם: **ויבוש**. לותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו ואינן נקראין על שם ישראל הם יבושו וישראל שמחו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. **ולא רצה ליטבע**. שטעות שומרים שלא פשע בה ושלא שלח בה יד שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי אמרו כו': **נמי שהפקדון אלו**. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה ובגמרא מפרש טעמא: **נמ' דמקני ליה כפילא**. הבעלים מקנין לשומר כפל המעיד להתחלם כדאמר נקמן שבשעה שמסרה לו לשמור על מנת כן מסרה שאם תגנב וירצה ויטלם יהא כפל שלו: **אימר לא מקנה ליה כפילא**. לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: **דלא נפיש כפלייהו**. שאין בתוך לידי הרבעה וחמשה שאינה טרחה אלא בשור ושה בלבד: **מפקיף לה רמי כו'**. א) אמתניתין קא מתמה: **והא אין אדם מקנה דבר שאינו בא לעולם**. והיאך הקנו לו בעלים כפל זה שנדיין לא נתחייב בו נגב: **ואפילו לר' מאיר דאמר**. בפ"ג דקדושין (דף סב.) הרי אם מקודשת לי על מנת שאתגייר אינה למנגמר מינה מוכר פירות דקל לחבירו עד שלא בלו לעולם דאפילו בה רב הונא ורב נחמן לקמן בהיזקו כשך (דף סו:): **דעבידי דאתו**. גרסינן:

מי

בימי רבי נשנים משנה זו. הא דקתני גמרא אין לך מדה גדולה מזו לפי שמסרה תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות רבו מחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות מתוך שלא שעבוד מלכיות וגזירות שהיו נוגרין עליהן ומתוך כך לא היו יסלים לתת לב לברר דברי המולקים עד ימיו של רבי שנתן הקב"ה לו חן בעיני אנטונינוס מלך רומי כדאמרינן בע"ז (דף י:) ונתו מלרה ושלח וקבץ כל תלמידי חכמים ישראל ועד ימיו לא היו מסכתות סדורות אלא כל תלמיד שמעה דבר מפי גדול הימנו גרסה ונתן סימנים הלכה פלונית ופלונית שמעתי מפי פלוני וכשנתקבלו אמר כל אחד מה שמעתי ונתנו לב לברר טעמי המחלוקת דברי מי ראוין לקיים וסידרו המסכתות דברי מזיקין לבדם ודברי ובמות לבדם ודברי קדשים לבדם וסתם גמי במשנה דברי יחידים שרלה רבי לא דבריהם ונאלו סתם כדי לקבוע הלכה כמותם לפיכך אמרו בגמרא אין לך מדה גדולה מזו שיסמו לב לטעמי המשנה: **שבקו כולי עלמא מפני**. מלחוור על גרסת משנתם: **ואזלו בתר גמרא**. לחבוב בסברא: **סדר דרש לפו סוי רן למשנה**. לפי שיבא פן ישתכחו המשניות ויחליפו שמות החכמים ובמקום אסור יאמרו "פטור" ובמקום לאסור יאמרו "מותר": **מלי דרוש**. מתחילה כסדרם שגמרא גדול: **לטמי פשטם**. "טמי" דהייטו ת"ח לא חטוחים לב בטעמי משנתם שיברר להם על הטיקר ולא יוכו שלכה מתוך משנה שאינה טיקר: **ולבים יפקב**. שאר הטם: **מטלאים**. אפילו פשטי שלהם אלו קורא הטלאים: **סוי וכיר בתלמוד**. בגמרא שהיא תירוץ [טעמי] המשניות לו אם תשמע דבר משנה מרבך האחר לשלול טעמיו, ומי שאלה: **שנגנב תלמוד**. אם שניה בהוראה בשגגת תלמודך שלא ידעת טעם המשנה ואתה בה טעם אחר ומתוך כך דמיה לה דין לו הוראה שלא לידך ולמדת הימנה שלא כדת שאין סטעם כמו שהייה סבור שאלו ידעת טעם המשנה לא דמיה לה לידך: **עולם זדון**. טעם אחה עליה כמודד שזדון הוא בידך שלא שאלת טעם מרבך: **אלו ת"ח**. שמימנו חכמים הרבה ללמוד טעמי משנתם זה בזו וזה בזו שאין הכל בקיאין בשוין: שמולאין בעלי גמרא לפי שבעלי גמרא אומרים על בעלי משנה שהן מבלי שולם כדאמרינן במסכת סוטה (דף כב:) האמאים מבלי שולם שמורים הלכה מתוך משנתם: **מנדיכם אלו ע"ה**. שת"ח שטוחין ומתועבין להן כגדה: **שמא תאמר אבד סברן**. שלא יהיו כסיב"ל דמשמע שהם לומרים אבל אין הדבר כן: **ת"ל וגרתה בשמחתכם**. ולא נאמר וגרתה בשמחתכם כך אמר הגביה אני ואחיכם שונאיכם ומנדיכם טוענ גרתה בשמחתכם: **ויבוש**. לותם שהם עובדי כוכבים שאינם ממנו ואינן נקראין על שם ישראל הם יבושו וישראל שמחו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. **ולא רצה ליטבע**. שטעות שומרים שלא פשע בה ושלא שלח בה יד שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי אמרו כו': **נמי שהפקדון אלו**. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה ובגמרא מפרש טעמא: **נמ' דמקני ליה כפילא**. הבעלים מקנין לשומר כפל המעיד להתחלם כדאמר נקמן שבשעה שמסרה לו לשמור על מנת כן מסרה שאם תגנב וירצה ויטלם יהא כפל שלו: **אימר לא מקנה ליה כפילא**. לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: **דלא נפיש כפלייהו**. שאין בתוך לידי הרבעה וחמשה שאינה טרחה אלא בשור ושה בלבד: **מפקיף לה רמי כו'**. א) אמתניתין קא מתמה: **והא אין אדם מקנה דבר שאינו בא לעולם**. והיאך הקנו לו בעלים כפל זה שנדיין לא נתחייב בו נגב: **ואפילו לר' מאיר דאמר**. בפ"ג דקדושין (דף סב.) הרי אם מקודשת לי על מנת שאתגייר אינה למנגמר מינה מוכר פירות דקל לחבירו עד שלא בלו לעולם דאפילו בה רב הונא ורב נחמן לקמן בהיזקו כשך (דף סו:): **דעבידי דאתו**. גרסינן:

מי

[סוטה מז: סנהדרין פח:]

[עיין תוספות לגא קמא לה: ד"ה בימי וכו']

[דגמתו סנהדרין קג:]

תנאי פרק ד' משנה יג

* בראשית כתיב: "אמרו ראי יבקש ד' ונראה לאמתכם ודם ד' בקושי"

כ"ק קמ.

* סוגיית לשון דלקן על הקיאור

נוסחאות הגהות מהר"ב רנשבורג

א) ברש"י ד"ס מפקיף לה רמי. נ"ב עיין פליכות שולם דף ז' ע"ב ודף מ' ע"ב ובדברי כמל יכין שמוטה שם ישש"ם ז' ע"ב בד"ה ה"ע ומצינו מפקיף וכו':

* דברה אחרי אחיכם...

גליון השו"ם

גמ' אלו עניי סאלרן. עי' סוטה דף כב ע"ב תוס' ד"ה רבי שמואל: רש"י ד"ה בימי וכו': שמרטו תלמידי. ועיין תגיגה דף מז ע"ב תוספות ד"ה יוסי:

עין משפט נר מצוה

א א מי' פ"ל מסלכות מכירה סל' ג סמג עשין עט מור ש"ע ח"מ סי' רלח סעיף ח:
ב ב ג ד מי' פ"ח מסלי שלוה וסקרון הלכה ל סמג עשין עח מור ח"מ סי' רלה:
ג ה מי' פכ"ב מסלכות מכירה הלכה י סמג עשין פ"ב מור ש"ע ח"מ סי' רס סעיף ד:

נוסחאות (מאיר) האקור לגא דקתני "נאמרו, אין לך מידה גדולה מזו" נדולה מזו מבנב

ר' יהודה ברבי אלעאי

רבינו חננאל

דרש ר' יהודה בר' אלעי שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אלו תלמידי חכמים וכו':

הדרן עלך אלו מציאות

נוסחאות מבנב

אבדיות (דומות) בבנ' מאור חנם מעגנב מאנו הקנון. ל"ל מבא. ל"ל מלם.

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה ליטבע וכו' עד לפי משלם לפי שהפקדון אצלו וכן הלכה.

ומקשי' והא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו לפי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דאמר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם לר' האי גונא לא אמר.

נוסחא: למה ב'

דוגמאות במש' בהמה וכלים

נוסחא/מבנב שלמר שלים איך הוא זוכה בכפל

[ופי' תוספות כ"ב מע: ד"ה לימר]